

«Αγαπημένοι, ώσπου να τους χωρίσει ο θάνατος», είναι η ευχή και εντολή στους σημερινούς γάμους. «Αγκαλιασμένοι και στον τάφο», ήταν η επιθυμία των ερωτευμένων στην αρχαιότητα. Η λογοτεχνία συμβαδίζει με τις πρόσφατες αρχαιολογικές ανακαλύψεις, στον Διρό της Μάνης αλλά και στο Φαληρικό Δέλτα:

Στον Διρό (στη θέση Ξαγκουνάκι, στον περιβάλλοντα χώρο του σπηλαιίου Αλεπότρυπα) βρέθηκαν δυο τάφοι, καθένας από τους οποίους φιλοξενούσε από ένα νεαρό ζευγάρι, άνδρα και γυναίκα: Στον ένα τάφο, το ζευγάρι είχε ταφεί αγκαλιασμένο. Στον άλλο, το ζευγάρι είχε ταφεί σε συνεσταλμένη στάση. Πέθαναν και θάφτηκαν μαζί κι αυτό έγινε γύρω στα 3800 π. Χ!

Στο Φαληρικό Δέλτα, εκεί όπου η αρχαιολογική σκαπάνη έχει εντοπίσει νεκροταφείο της Αρχαϊκής Εποχής (7^{ου} με 6^{ου} π. Χ. αιώνα), βρέθηκαν ακόμα δυο τάφοι, κοντινοί ο ένας στον άλλο. Σε καθέναν από αυτούς είχαν θαφτεί από ένα ζευγάρι, άνδρας και γυναίκα, που κρατιούνταν από το χέρι: Πέθαναν, δηλαδή, κρατημένοι χέρι χέρι κι έτσι θάφτηκαν.

Και τα τέσσερα ζευγάρια έζησαν τον έρωτά τους ως τον θάνατό τους. Κι ο Χάρος τους πήρε, άνδρα και γυναίκα, μαζί, την ίδια στιγμή.

Ο Κάδμος και η Αρμονία

Στην ελληνική μυθολογία, ο Κάδμος (ο ιδρυτής της Θήβας) παντρεύτηκε την Αρμονία, σε έναν γάμο που έγινε με μεγάλη λαμπρότητα και με καλεσμένους όλους τους θεούς. Ο Απόλλωνας έπαιξε κιθάρα, οι Μούσες τραγουδούσαν κι όλοι έκαναν στο ζευγάρι σπουδαία δώρα. Εκείνα όμως που εντυπωσίασαν τους πάντες ήταν τα δώρα του Κάδμου στην Αρμονία: Ένα περιδέραιο που είχε ειδικά κατασκευάσει ο Ήφαιστος κι ένας πέπλος που είχαν υφάνει οι Χάριτες. Απέκτησαν τρεις κόρες κι έναν γιο, τον Πολύδωρο. Όταν αυτός αντρώθηκε, ο Κάδμος του παρέδωσε την εξουσία, πήρε την Αρμονία, ανέβηκαν σε ένα άρμα κι έφυγαν βόρεια.

Στην διαδρομή, η Αρμονία γέννησε έναν ακόμη γιο, τον Ιλλυριό. Η Αρμονία τον άφησε στις όχθες ενός ποταμιού, όπου τον βρήκε ένα τεράστιο φίδι. Τον ανέθρεψε και του χάρισε την δύναμη για την οποία ο Ιλλυριός έμελλε να γίνει ονομαστός.

Κάδμος και Αρμονία συνέχισαν το ταξίδι τους. Πάνω από την Ήπειρο, κάποια άγρια φυλή και οι Εγγελείς (έγγελος = χέλι) είχαν ανοίξει πόλεμο. Ο χρησμός μνηούσε στους Εγγελείς να βάλουν αρχηγούς τους ένα ζευγάρι ξένων, αν ήθελαν να νικήσουν. Η περιγραφή ταίριαζε στον Κάδμο και την Αρμονία που περνούσαν από εκεί. Οι Εγγελείς τους αναγνώρισαν. Ο Κάδμος και η Αρμονία μπήκαν αρχηγοί του στρατού, νίκησαν κι αναγνωρίστηκαν βασιλιάδες της περιοχής όλης.

Ο Κάδμος είχε πια γεράσει. Ζήτησε από τον Δία να τον μεταμορφώσει σε φίδι. Η επιθυμία του εισακούστηκε. Μόνη πια η Αρμονία, παρακάλεσε να γίνει κι αυτή φίδι. Έγινε. Οι δυο τους συνέχισαν να ζουν συντροφικά ώσπου ήρθε το πλήρωμα του χρόνου και ο Δίας τους έστειλε στον αδελφό του, Άδη. Πέθαναν μαζί κι ο Άδης τους έβαλε να κατοικούν στα Ηλύσια Πεδία, τη χώρα των, όσο ζούσαν, ενάρετων.

Το χρώμα των μούρων

Ένας λεπτός μεσότοιχος χώριζε το σπίτι των γονιών του Πύραμου από εκείνο των γονιών της Θίσβης, στη Βαβυλώνα, γράφει ο Οβίδιος. Τα παιδιά μεγάλωναν μαζί, γειτονόπουλα, έκαναν παρέα, έγιναν φίλοι, η φιλία τους εξελίχθηκε σε σφοδρό έρωτα. Τους πήραν ειδηση οι γονείς τους και τους απαγόρευσαν να συναντιούνται. Η απελπισία τους μετριάστηκε κάπως, καθώς ανακάλυψαν ότι μπορούσαν να μιλούν μεταξύ τους. Ο μεσότοιχος που χώριζε τα σπίτια τους, με τον καιρό, είχε αποκτήσει ρωγμή. Μέσα στη νύχτα, ψιθυριστά να μην ακουστούν, αντάλασσαν σκέψεις τολμηρές και ερωτόλογα. Όταν ο καιρός ωρίμασε, αποφάσισαν να το σκάσουν.

Συμφώνησαν, την συγκεκριμένη νύχτα, να βρεθούν σε μια μουριά κοντά σε κάποια πηγή, εκεί που βρισκόταν ο τάφος ενός βασιλιά. Η Θίσβη έφτασε πρώτη. Η νύχτα ήταν υπέροχη, ζεστή. Έβγαλε το φόρεμά της, το απέθεσε στον βασιλικό τάφο και βούτηξε στα νερά της πηγής να δροσιστεί. Δεν ήταν καλή σκέψη. Μια λέαινα με το στόμα και τα νύχια γεμάτα αίματα από το αγρίμι που μόλις είχε φάει, έφτασε στην πηγή να πιει νερό. Τρομαγμένη και γυμνή, η Θίσβη έσπευσε κάπου να κρυφτεί.

Η λέαινα είδε το φόρεμα της Θίσβης πάνω στον τάφο, το άρπαξε και το ξέσχισε. Τα κομμάτια του γέμισαν από το αίμα στα νύχια και στο στόμα του θηρίου. Μετά, η λέαινα ήπιε νερό κι έφυγε. Στον τόπο έφτασε καθυστερημένος και αγκομαχώντας ο Πύραμος. Είδε τα ματωμένα κομμάτια από το φόρεμα της Θίσβης κι ο νους του αμέσως πήγε στο κακό.

Πίστεψε πως ένα θηρίο είχε κατασπαράξει την καλή του. Κι έφταιγε αυτός, επειδή άργησε. Επειδή δεν μπόρεσε να φύγει νωρίτερα από το σπίτι του. Απελπισμένος, έβγαλε το μαχαίρι του και το βύθισε στην καρδιά του.

Διστακτικά και προσεκτικά, μήπως ακόμα η λέαινα δεν είχε φύγει, φάνηκε η Θίσβη. Είδε τον Πύραμο ετοιμοθάνατο και κλαίγοντας τον ρώτησε «γιατί». Πρόλαβε, πριν να ξεψυχήσει, να της πει ότι την νόμιζε νεκρή. Πέθανε στην αγκαλιά της. Η Θίσβη δεν μπορούσε να αντέξει τόσο πόνο. Πήρε το μαχαίρι του Πύραμου και σκοτώθηκε μ' αυτό.

Το αίμα των δυο τραγικών ερωτευμένων νέων κύλησε ενωμένο ως τη ρίζα της μουριάς και την πότισε. Κι από τότε, τα ώριμα μούρα παίρνουν το βαθύ κόκκινο χρώμα του αίματος. «Ως πριν, γίνονταν κίτρινα», βεβαιώνει ο Οβίδιος.

Η δρυς και η φλαμουριά

Ο κόσμος πήγαινε από το κακό στο χειρότερο, όταν ο Δίας πήρε μαζί του τον Ερμή και πήγε στην ορεινή Φρυγία. Οι θεϊκοί πατέρας και γιος πήραν την μορφή οδοιπόρων κι άρχισαν να χτυπούν τις πόρτες των σπιτιών, ζητώντας φιλοξενία. Ήθελαν να δοκιμάσουν τους θνητούς. Κανένας όμως δεν τους δεχόταν κι όλοι τους έδιωχναν. Τελευταία, χτύπησαν την πόρτα ενός φτωχικού καλυβιού. Έμεναν εκεί ο Φιλήμονας και η Βαυκίδα. Πρόθυμα τους δέχτηκαν. Η Βαυκίδα τους έστρωσε να καθίσουν αναπαυτικά και να ξεκουραστούν κι ο Φιλήμονας βγήκε στο περιβόλι κι έκοψε όποιο λαχανικό βρήκε, να τους φιλέψει, μια και τίποτε άλλο δεν είχαν να φάνε, εκτός από ελάχιστο κρασί.

Την ώρα του φαγητού, ο Φιλήμονας άδειασε το κρασί στις κούπες των ξένων του, για να διαπιστώσει ότι η κανάτα του εξακολουθούσε να είναι γεμάτη. Έβαλε και στην κούπα του, ξανάβαλε και στην κούπα του, η κούπα ήταν πάντα γεμάτη. Κατάλαβε ότι οι άγνωστοι δεν ήταν οδοιπόροι αλλά θεοί. Το είπε στην Βαυκίδα που κοκκίνισε από ντροπή καθώς αναλογίστηκε σε τι άθλιο μέρος φιλοξενούσε θεούς.

Ο Δίας και ο Ερμής φανερώθηκαν, τους διαβεβαίωσαν ότι ήταν πολύ ευχαριστημένοι από την φιλοξενία και τους ανέβασαν στην κορφή ενός γειτονικού λόφου. Από εκεί πάνω, ο Φιλήμονας και η Βαυκίδα είδαν όλο το χωριό να βουλιάζει εκτός από το καλύβι τους που μεταμορφώθηκε σε περίλαμπρο ναό.

Ο Δίας τους ρώτησε, ποια χάρη θα ήθελαν να τους κάνει. Με ένα στόμα, οι δυο τους απάντησαν ότι θα ήταν ευχαριστημένοι αν έμεναν υπηρέτες του ναού αλλά αυτό που κυρίως ήθελαν ήταν να πεθάνουν ταυτόχρονα την ίδια στιγμή για να μη νιώσουν τη θλίψη ο ένας για τον θάνατο του άλλου.

Έζησαν ως τα πολύ βαθιά γεράματά τους. Κι ένα σούρουπο, εκεί που κάθονταν στα σκαλιά του ναού, πέθαναν. Την ίδια στιγμή κι οι δυο. «Ο Φιλήμονας μεταμορφώθηκε σε δρυ, η Βαυκίδα σε μελία (φλαμουριά)», υποστηρίζει ο Οβίδιος.

(protagon.gr, 14.2.2016)